

NIEUWE EXAMENVORM PAST IN COMPETENTIEGERICHT OPLEIDEN

Agenten leggen proeve van bekwaamheid af

Door Lucas van der Hoeven

"Profiel" nr. 9; nov. 2001; p. 37-39.

In januari van dit jaar startte de geheel vernieuwde opleiding tot all round politiemans (niveau 4). De opleiding bestaat uit 22 kernopgaven die allen getoetst worden met een zogenaamde proeve van bekwaamheid. Een interessante toetsvorm waarin een vergaande relatie wordt gelegd met de beroepspraktijk. Hoe werkt deze manier van toetsen?

'Oude wijn in nieuwe zakken. Het toetsen van vaardigheidsexamens bestaat al sinds de Middeleeuwen. Niets nieuws onder de zon', zo oordeelt de heer M.H.G. van Immerseel, directeur van het Centraal Examenbureau Politie (CEP) te Apeldoorn. 'Wel nieuw is dat wij heel precies het gewenste en waarneembare gedrag in observatieprotocollen hebben vastgelegd. Daarin staat omschreven voor welke gedragsonderdelen een voldoende moet worden behaald. Wij hechten zeer veel belang aan controle op het vertonen van het gewenste gedrag door politiekandidaten. Gelet op de publieke taakuitoefening, dient de houding van kandidaten zwaar mee te wegen in de mate van geschiktheid. Het testen op die geschiktheid wordt getoetst tijdens de examens van 22 kernopgaven die deel uitmaken van de vierjarige opleiding tot 'all-round' politiemedewerker (niveau 4). De dagelijkse ervaring doen de agenten in spe op in hun eigen regionale korps. De leerstof omvat de kernonderdelen van de algemene politieopleiding, die de politieschool heeft opgesteld, samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Een deel van de leerstof leren de regionale afdelingen zelf aan, zoals bijvoorbeeld het geautomatiseerd

FOTO: BEN BALSTER

afnemen van een proces verbaal. Andere onderdelen volgen de cursisten op een rooster. Daarnaast zijn er kernopgaven, waaraan een proeve van bekwaamheid is gekoppeld, zoals bijvoorbeeld het opmaken van processen verbaal. Het centraal examenbureau maakt daarbij zoveel mogelijk gebruik van de expertise in de regionale politiekorpsen.

Arbeidsproef

Elke kernopgave wordt dus door een proeve van bekwaamheid getoetst. Deze examens vallen in onderdelen uiteen zoals de arbeidsproef, een simulatie, authentieke opdrachten of pen-en-papier opgaven. 'Vroeger werd de parate kennis alleen maar schriftelijk getoetst, middels kennis- en inzichtvragen', zegt Van Immerseel. 'Het is de laagste vorm van een relatie leggen met de praktijk die er bestaat. Authentieke casuïstiek is een veel gecompliceerder vorm, waarbij de samenhang met de alledaagse werkelijkheid veel groter is. De hoogste vorm van praktijktest vormt de arbeidsproef. Daarin laat een kandidaat in het daadwerkelijke arbeidsproces zien over welke vaardigheden hij beschikt. Maar ja, helaas vergen dergelijke proeven veel geld en tijd. Terwijl ze ook niet altijd ethisch verantwoord zijn.' De hoogst haalbare vorm van examineren vormt naar het idee van Van Immerseel dan ook het simulatie-examen. 'De arbeidsproef is weliswaar het meest representatief, maar gaat ten koste van de objectiviteit bij de beoordeling, omdat de praktijkomstandigheden wisselend zijn. De examenopdracht moet zodanig zijn ingericht dat je de resultaten van verschillende kandidaten met elkaar kunt vergelijken. Ik kan kandidaten vragen een verkeerscontrole op de binnenplaats uit te voeren of op de openbare weg. Die laatste proef is

afnemen van een proces verbaal. Andere onderdelen volgen de cursisten op een rooster. Daarnaast zijn er kernopgaven, waaraan een proeve van bekwaamheid is gekoppeld, zoals bijvoorbeeld het opmaken van processen verbaal. Het centraal examenbureau maakt daarbij zoveel mogelijk gebruik van de expertise in de regionale politiekorpsen.

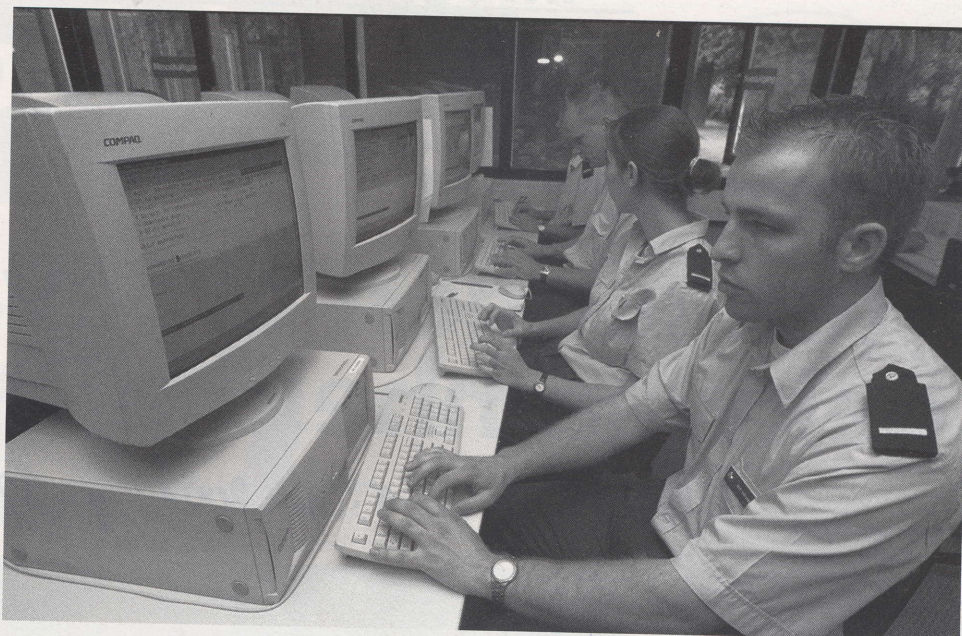

FOTO: BEN BALSTER

veel complexer te examineren, omdat weggebruikers op allerlei verschillende manieren zullen reageren.'

Van Immerseel vervolgt, 'In veel gevallen is een leermodule opgebouwd in drie verschillende fasen. Zo dienen leerlingen voorafgaand aan de onderwijsmodule 'een proces verbaal opmaken' tien door hen zelf gemaakte verbaalen in te leveren bij de examencommissie. Wij gaan er dus vanuit dat de kandidaten zoveel mogelijk hun ervaring in het eigen korps moeten opdoen. Als die ingeleverde processen verbaal in orde zijn bevonden, worden zij tot de cursus toegelaten en volgt een drie maanden durende onderwijsmodule. Daarbij wordt vooral gelet op kennis, inzicht, toepassing, houding en vaardigheden. Tenslotte volgt daarna dan een schriftelijk examen, waaraan dan tevens het afleggen van een vaardigheidsproef is verbonden. Zo dient de politiemens-in-spe bijvoorbeeld een baliegesprek te voeren met een bejaarde mevrouw die overstuurd is. Haar tasje is bijvoorbeeld gestolen. Van belang is om tijdens die proef het waarneembaar gedrag en de houding van de kandidaat te observeren. Daarbij dient de kandidaat naast de standaardprocedure van het opnemen van een proces verbaal, ook aantoonbaar medeleven te tonen en zo nodig zelf initiatieven te nemen om bijvoorbeeld de bankpasjes te blokkeren.'

Terugkoppeling

'De complete proeven van bekwaamheid, dus inclusief beoordelingslijsten, worden aan het begin van de opleiding aan de student gegeven', zegt Van Immerseel. Alle kandidaten weten dus van te voren aan welke competenties zij dienen te vol-

doen. In een spreadsheet zijn alle deelaspecten van het gewenste gedrag voor een bepaald examenonderdeel uitgesplitst.

Overigens kunnen de examinatoren bij de beoordeling slechts kiezen tussen een 'voldoende' of een 'onvoldoende'. Als een kandidaat bijvoorbeeld discriminerend gedrag vertoont tijdens de simulatie, dan is dat altijd 'fout'.

'Wij hopen natuurlijk dat deze agenten-opleiding het "voldoende" gedrag ook in de alledaagse werkelijkheid zullen laten zien. Natuurlijk beschikken wij over een aantal vergelijkbare proeven per examenonderdeel. Zodat onze kandidaten zich niet al te zeer op één bepaalde situatie kunnen voorbereiden. De examenresultaten worden naar alle kandidaten gestuurd, waarna een individuele terugkoppeling plaatsvindt. Daarbij verantwoorden de examinatoren nog eens uitvoerig waarom zij tot een afwijzing zijn gekomen. Tegen een dergelijke beslissing kunnen examenkandidaten bezwaar aantekenen. Tenslotte worden de examenresultaten teruggekoppeld naar de docenten van de politieschool. Zij kunnen dan eventueel besluiten het onderwijscurriculum verder aan te scherpen en meer in overeenstemming met de exameneisen brengen.'

Eenheid in beoordeling

Het moeilijkste voor het examenbureau was wel het opzetten van een éénduidige competentiemeting, meent Van Immerseel. 'Aanvankelijk werkten wij met wel 400 freelance examinatoren. Dat had als groot nadeel dat er veel beoordelingsverschillen tussen de examinatoren bestonden. Om dat te verminderen is onlangs besloten om 20 voltijdse correctoren voor de open examens aan te stellen. Zij worden zodanig verdeeld over de verschillende clusters en kernopgaven, dat ongeveer vier examinatoren per examenonderdeel beschikbaar zijn. Door hen terdege te trainen zal er een grote mate van vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid in hun beoordeling ontstaan. Mede daardoor zal het aantal protesten tegen de examenuitslagen drastisch dalen. Verleden jaar waren dat er maar liefst 167, waarvan een tiental is toegewezen. Momenteel zijn dat er nog zo'n zeven. Tenslotte zijn alle examens voor de kwalificaties 1 tot en met 6 inmiddels door de Rijksoverheid erkend. Wij zien dan ook de start van het vernieuwde curriculum op de politieschool met zeer veel vertrouwen tegemoet.' ■

Centraal Examenbureau Politie

Sinds 1996 fungeert het onafhankelijk Centraal Examenbureau Politie (CEP) binnen de politieschool. Het CEP toetst 75.000 (deel-)examens voor de 160 verschillende politieopleidingen. Bijvoorbeeld alle certificaten voor de opleiding tot surveillant, brigadier of officier van de politie voor alle Nederlandse politiekorpsen. Maar ook voor de opleiding tot Marechaussee, milieuopleiding van het ministerie van VROM, ambtenaren in opleiding van de Economische Controle Dienst en de Buitengewone Opsporings Ambtenaren, zoals bijvoorbeeld boswachters.

Politieopleiding in samenwerking met roc's

In januari is de vernieuwde politie-opleiding van start gegaan. In voorbereiding daarop vonden twee studies plaats in samenwerking met roc's in de regio Amsterdam en Den Haag. Daarnaast zijn in de korpsen Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden pilotprojecten voor de nieuwe opleiding tot allround politiemedewerker (niveau 4) gestart. De ervaringen die daarin worden opgedaan, worden verwerkt in het nieuwe curriculum. Het gaat onder meer om de proeven van bekwaamheid, maar ook om het testen van een andere lesmethode. Zo gaan de studenten een maand naar de onderwijsinstelling en vervolgens brengen zij een maand in de praktijk door. Bij het nieuwe politieonderwijs worden ook de roc's betrokken. In de pilots zijn het Zadkine College in Rotterdam en de Mondriaan Onderwijsgroep in Den Haag betrokken bij de vakken Nederlands, Engels, MCV, EHBO, gemeenschappelijke veiligheidszorg en jeugdzorg.

In deze pilots staat de examinering van de proeven van bekwaamheid centraal. Om dat examenonderdeel voor te bereiden is een ontwikkelgroep gevormd. Deze stelt de opdrachten van de proeve van bekwaamheid vast en stelt de beoordelingslijst en een toelichting daarop samen. Vervolgens wordt met de examinatoren de opdrachten doorgesproken. Daarbij ligt het zwaartepunt van het examen bij de beoordeling door onafhankelijke examinatoren. Na de examens komt de ontwikkelgroep samen met de examinatoren en volgt een evaluatie van het examen, waarna eventueel bijstelling plaatsvindt. Zowel de korpsen als de studenten zijn tevreden met de huidige examinering, in het bijzonder met de arbeidsproef. De kandidaat-agenten leren in de praktijk, doen examen op de eigen werkplekken en het 'echte' politiewerk wordt als examen beoordeeld. De veel gehoorde kreet dat de school en de praktijk niet op elkaar aansluiten wordt na de toevoeging van de arbeidsproeven dan ook niet meer gehoord.

